

MEDEDELINGEN EN BEKENDMAKINGEN

FORMULARIUM DER NEDERLANDSE APOTHEKERS (F.N.A.), UITGAVE VOOR ARTSEN

Ruim een jaar geleden is van de eerste serie voorschriften van het *Formularium der Nederlandse Apothekers* een overdrukje met verkorte voorschriften toegezonden aan huisartsen en specialisten. Onlangs zijn een tweede en een derde serie voorschriften van het F.N.A. verschenen. Het hoofdbestuur der Koninklijke Nederlandse Maatschappij ter Bevordering der Pharmacie heeft besloten, mede ter gelegenheid van de opening van het K.N.M.P.-centrum op 22 april 1968, in plaats van overdrukjes van deze beide series een uitgave in zakformaat te publiceren van alle tot nu toe verschenen series, voorzien van een cumulatieve index.

Deze uitgave is reeds toegezonden aan alle huisartsen, specialisten en apothekers. Helaas is het niet mogelijk gebleken, toezending aan alle medisch doctorandi en semi-artsen te realiseren. Zij kunnen echter een exemplaar aanvragen bij de K.N.M.P., Alexanderstraat 11, 's-Gravenhage, waarna toezending — kosteloos — zal geschieden.

INGEZONDEN

(Buiten verantwoordelijkheid van de Redactie; deze behoudt zich het recht voor, de stukken te bekorten)

ILEUS BIJ NIERSTEENKOLIEK EN HUISARTS-GENEESKUNDE

De inleidende alinea van de klinische les van Prof. LINDEBOOM (1968) Ileus bij niersteenkolië — noopt tot een commentaar. Deze alinea luidt als volgt: „Er wordt tegenwoordig veel gesproken over huisartsgeneeskunde. Met die term ben ik niet zo heel gelukkig. Eerlijk gezegd, heb ik steeds getracht de studenten vooral datgene bij te brengen, wat zij later in de praktijk nodig zouden kunnen hebben. Ik moet dan ook wel eens denken aan die figuur uit de Franse letterkunde, die tot zijn uiterste verbazing en grote voldoening kon vaststellen, dat hij altijd proza gesproken had!” Daarna vervolgt de auteur: „In dat huisartselijke proza, dat ik ook heden bedoel te hanteren, . . .”

Het woord huisartsgeneeskunde — neerlandici achten deze spelling de juiste — is omstreeks 1959 tijdens bestuursbesprekingen van het Nederlands Huisartsen Genootschap geïntroduceerd. In die tijd werd getracht, taak en functie van de huisarts nauwkeurig te omschrijven en te inventariseren (Woudschoten-rapport). In zijn inaugurele rede noemt VAN ES (1967) als het specifieke van de huisarts, dat hij zijn patiënt als een persoon met een geschiedenis, als een totaliteit en als een mens in een milieu benadert. Daarin functioneert hij als een persoonlijke arts en geeft continue zorg. Huisarts zijn, aldus VAN ES, is een wijze van functioneren. In een interim-rapport, getiteld *Huisarts en Universiteit*, is door de Werkgroep Scholing van het Nederlands Huisartsen Genootschap een omschrijving van de inhoud van de huisartsgeneeskunde gegeven. De lezer zij gaarne ter adstruering van het begrip huisartsgeneeskunde naar beide rapporten verwezen.

Uit het voorafgaande valt af te leiden dat deze klinische les, geschreven voor huisartsen, en niet alleen door hen, maar zoals bij de meeste klinische lessen ook door vele medische specialisten gelezen, slechts ten dele met huisartsgeneeskunde heeft te maken. In het door Prof. LINDEBOOM boeiend beschreven ziektegeval met zijn diagnostische en

therapeutische problemen, demonstreert hij wat er vastzit aan een dergelijk ziekteproces, waarbij naast het — summier beschreven — optreden van de huisarts dat van enkele medische specialisten wordt besproken. Hierbij legt hij onder meer de nadruk — en hoe belangrijk is dat niet voor iedere medische student en voor iedere arts in het algemeen — op het nauwkeurig opnemen van de ziektegeschiedenis, het nauwgezet verrichte algemene lichamelijke onderzoek en het hebben van inzicht in de pathofysiologie. Dit proza is klinisch, uitermate leerzaam voor huisartsen en vele medische specialisten, echter niet huisartselijk, noch huisartsgeneeskundig.

Met een parafrase op „die figuur uit de Franse letterkunde”: Jourdain heeft na zoveel jaren vastgesteld dat zijn proza een dimensie omvat, welke hem niet werd geleerd.

Literatuur: Commissie wetenschappelijk Onderzoek, Nederlands Huisartsen Genootschap (1966) Woudschoten-rapport. *Huisarts en Wetenschap* 9, 372. — ES, J. C. VAN (1967) *Het moderne gewaad van de huisarts*. Van Gorcum & Comp. n.v., Assen. — LINDEBOOM, G. A. (1968) *Ned. T. Geneesk.* 112, 593. — MOLIÈRE, *Le bourgeois gentilhomme*. Acte II, scène 4. — Werkgroep Scholing, Nederlands Huisartsen Genootschap (1968) Interim-rapport: *Huisarts en universiteit*. J. H. Kruyt n.v., Bussum.

Rotterdam, 8 april 1968

A. HOFMANS

Het ingezonden stuk van collega HOFMANS wijst erop, dat het begrip huisarts(en)geneeskunde verschillend kan worden opgevat en wordt opgevat. Men kan zich afvragen of men, wanneer men het specifieke van de huisarts zoekt in de benadering van „zijn patiënt als een persoon met een geschiedenis, als een totaliteit en als een mens in een milieu”, niet te veel voor hem alleen opeist en aan andere geneeskundigen niet te kort doet. Intrinsiek is in het begrip slechts gegeven de benadering van de patiënt als een mens in zijn (niet: een) milieu. Mijn les had ten doel, zo mogelijk enige steun te geven in een situatie waarin de huisarts zich ten huize van zijn patiënt kan zien geplaatst.

Overigens blijf ik ambivalent staan ten opzichte van het onderhavige begrip. De opmerkingen van collega HOFMANS kunnen echter zeker bijdragen tot een nadere bezinning erop, die noodzakelijk is.

Amsterdam, 11 april 1968

G. A. LINDEBOOM

DE BETEKENIS VAN LEVER EN MILT VOOR DE VORMING VAN DE ANTI-HEMOPHILIEFACTOR

Aan het slot van zijn overzicht maakt VAN CREVELD (1968) melding van homologe milttransplantaties bij de mens: „Eén keer geschiedde dit door MARCHIORO e.a. (1964) bij een kind met hypogammaglobulinemie. Postoperatief steeg het gammaglobulinegehalte van het serum.”

Deze laatste zin suggereert een zekere mate van succes, doch is gebaseerd op onjuiste informatie. In feite werd na de transplantatie een progressieve, exponentieel verlopende vermindering van de γ -globuline waargenomen, die toegeschreven moet worden aan het staken van de toediening van exogene γ -globuline. De auteurs schrijven bovendien: „There was no objective evidence that gammaglobuline was ever elaborated by the maternal (getransplanteerde milt; v.B.) organ following transplantation.”

In vier andere gevallen van homologe milttransplantatie werden evenmin aanwijzingen verkregen die een aanslaan van het transplantaat waarschijnlijk maken. De resultaten bij honden waren weinig bemoedigend.

De aangehaalde opmerking van NORMAN en medewerkers dat „transplantatie van een normale milt bij een lijder aan hemofilie mag worden beschouwd als een middel om hem een permanente bron van AHF te bezorgen” is voorlopig in ieder geval „wishful thinking”.

Literatuur: CREVELD, S. VAN (1968) *Ned. T. Geneesk.* **112**, 469.

Rijswijk, 5 april 1968

D. W. VAN BEKKUM

Aangezien het artikel van MARCHIORO c.s. (1964) destijds voor mij onbereikbaar was, heb ik mij verlaten op NORMAN c.s. en uit hun artikel in *Science* woordelijk (vertaald) de zin overgenomen betreffende de stijging van het gammaglobulinegehalte, door VAN BEKKUM geciteerd en nu terecht door hem aangevochten.

Wanneer thans door NORMAN c.s. door transplantatie van een normale milt bij honden met hemofilie — zij het ook niet de meest zware vorm der ziekte — één keer een hond nog 90 dagen na de operatie in leven was met een verhoogd gehalte van het plasma aan de anti-hemofiliefactor, mag dit op zichzelf reeds een bemoedigend resultaat worden genoemd.

Dat aan de homotransplantatie van de milt bij hemofiele honden nog vele problemen vastzitten, zij volmondig erkend. Deze problemen betreffen niet alleen de transplantatie, maar ook de hemofilie. Het is mij bekend, dat op minstens één andere plaats in de Verenigde Staten, waar reeds grote ervaring met proefnemingen bij hemofiele honden werd verkregen, de experimenten van NORMAN c.s. op uitgebreide schaal worden herhaald. Wij zullen dus binnen afzienbare tijd nadere gegevens mogen verwachten.

Amsterdam, 16 april 1968

S. VAN CREVELD

BERICHTEN

BUITENLAND

Wereldberichten

Een film voor WHO. — Ter gelegenheid van het twintigjarig bestaan van de Wereldgezondheidsorganisatie is een film samengesteld, getiteld *Mankind tomorrow*. In deze film worden een aantal Nobelprijswinnaars door de Zweedse televisie geïnterviewd, met als centrale vraag: Wat zullen de belangrijkste medische problemen zijn in de komende twee decaden? De film zal 6 mei te Genève worden vertoond op de openingszitting van de World Health Assembly. (*WHO Press*, 3 april).

Duitsland

De Marburg-virusepidemie. — Vrijwel het gehele nummer 12a van het *Deutsche medizinische Wochenschrift* (26 maart) is gewijd aan het Marburg-virus: beschrijving van de epidemie ten gevolge van de laboratoriuminfectie via bloed van geïmporteerde apen (*Cercopithecus aethiops*, green monkey, grüne Meerkatze), waardoor 23 mensen ziek werden, van wie er vijf stierven. Voorts wordt de pathologische anatomie beschreven, de neuropathologie, de isolering en identificering van het virus, en de virologische diagnostiek.

Groot-Brittannië

Podalirius herboren en weer ter ziele. — PODALIRIUS, zoon van AESCULAPIUS, zou een even groot genezer zijn geweest als zijn vader. Hij diende bij het beleg van Troje onder ODYSSEUS. Op zijn thuisreis leed hij schipbreuk, maar bereikte Caria, waar hij een praktijk opbouwde. Omtrent zijn sterfjaar is niets bekend. Maar in 1950 begon zijn naam te verschijnen boven een reeks medische keuvelpraatjes:

„The Prosings of Podalirius”, in het grootste Engelse dagblad. In deze rubriek paseerden allerlei actuele onderwerpen de revue, waarbij dan een of ander produkt werd aanbevolen. „Podalirius” publiceerde naderhand ook in andere bladen, en zelfs werden zijn verhandelingen in boekvorm gebundeld uitgegeven. Hij slaagde erin, het lekenpubliek op luchtige wijze allerlei geleerde onderwerpen voor te zetten („MAO-inhibitors have nothing to do with the Chinese Nationalists”; „Gull's disease is neither ornithological nor yet gynaecological”). In feite was deze PODALIRIUS niet één man, maar een drie-in-éénwezen, waarbij het vrouwelijk element niet ontbrak. Er kwam wederom een eind aan zijn bestaan, toen de firma voor wie P. babbelde, een fusie met een der grote ondernemingen aanging. *Medical News* (22 maart bl. 18) schrijft te zijner nagedachtenis: „Podalirius will never prose again. But even a short period of rebirth is better than none at all and that may console him, if not his readers. Colleagues and patients alike will miss him.”

Twee ziekenhuizen voor de prijs van een. — De minister van gezondheid, KENNETH ROBINSON, heeft medegedeeld dat er twee identieke ziekenhuizen zullen worden gebouwd, een te Frimley (Surrey) en een te Burry St. Edmunds (Suffolk), ongeveer 100 mijl van elkaar gelegen. Samen zullen ze weinig meer kosten dan één. Elk ziekenhuis zal ongeveer 450 bedden bevatten. Het aantal bedden voor „acute” patiënten is drastisch verlaagd, terwijl er een grote flexibiliteit zal zijn, zodat in geval van nood acute patiënten op andere bedden kunnen worden gelegd. Dit was de maatregel die de belangrijkste besparing bij de bouw heeft meegebracht. De ziekenhuizen zullen in 1972 gereed zijn. (*Med. News*, 5 april).

Indonesië

Nieuwe medische tijdschriften. — Een correspondent in Indonesië deelt ons mede dat er een nieuw medisch tijdschrift is verschenen onder de naam *Ropanasuri* (= het helende mes). Het tijdschrift wordt uitgegeven door drie verenigingen, te weten de Ikatan ahli bedah Indonesia, afgekort IKABI, voor het internationale forum zich kenbaar makend als „Indonesia Surgeons Association”. Voorts de Persatuan Dokter Ahli Mata Indonesia (Vereniging van Indonesische oogartsen; en tenslotte de Perhimpunan ahli telinga, hidung tenggorokan Indonesia (Vereniging van Indonesische keel-, neus- en oorartsen. Eerstgenoemde vereniging is in 1956 te Djakarta opgericht. Men kwam echter niet tot activiteiten. In juni 1967 is een vierdaags congres gehouden te Semarang. Een van de resultaten is de uitgave van genoemd tijdschrift. Het zal vier maal per jaar verschijnen. Het eerste nummer is gedateerd januari 1968; het bevat artikelen over de operatie volgens Katayama bij coxitis tuberculosa, resultaten van operatieve behandeling van meningokèle, heelkundige behandeling van naso-pharynx-angiofibromen, scheelzienoperatie, sectio caesarea in Indonesië, heelkundige behandeling van longtuberculose, resultaten van de operatie volgens Duhamel bij morbus Hirschsprung. Het redactie-adres is de heelkundige afdeling van het voormalige centrale ziekenhuis te Djakarta: bagian bedah, rumah sakit Dr. TJIPTO MANGUNKUSOMO, Dj. Diponegoro 71, Djakarta.

Kongo

Geschenk aan de Paul Carlson Foundation. — President JOSEPH MOBUTU heeft aan een Amerikaanse instelling, de Paul Carlson Foundation, een midden in het oerwoud liggend stuk grond van ruim 2.000 HA met een aantal leegstaande gebouwen ter beschikking gesteld voor het inrichten